

Deák Ferenc István

Ajánló

Életkor és belátási képesség. Kábítószerrel kapcsolatos jogalkalmazói problémák... (Szerk. Both Emőke.) Budapest, Magyar Kriminológiai Társaság, 2008. 186 oldal. (Kriminológiai Közlemények 65.)

A Magyar Kriminológiai Társaság sorozatának – a Kriminológiai Közlemények – legújabb darabja a Társaság 2007-ben megtartott tudományos üléseinek anyagát tartalmazza. Pontosabban: a hét ülés közül öt tanácskozás előadásait közli a kötet a rendezvények időrendjében.

Az „Életkor és belátási képesség” téma kapcsán Vaskúti András, Katonáné Pehr Erika és Csemáné Váradi Erika előadásának írásos változatát, illetve Kertész Bence kutatási összefoglalóját olvashatjuk a könyvben.

A „Kábítószerrel kapcsolatos jogalkalmazói problémák” című tudományos üléssel kapcsolatosan három, különböző területen dolgozó gyakorlati szakember – Krecsik Eldoróda, Kovács Gábor és Horváthné Mátrai Katalin – előadásai találhatók a kötetben.

Bócz Endre „A bizonyítás egyes elméleti kérdései és gyakorlati problémája” című előadása – amely a kiadvány harmadik tartalmi egységét képezi – a Magyar Kriminológiai Társaság 2007. évi közgyűlésén hangzott el.

2007 novemberében ismét a kábítószer-probléma került napirendre a Társaság tudományos ülésén, amelyen Frech Ágnes és Hipp Katalin tartott előadást.

Szintén 2007 novemberében a Társaság kerekasztal-beszélgetést szervezett, amely a mediáció bevezetések egyéves tapasztalatait, eredményeit, a továbblépés lehetőségeit vizsgálta meg. A témával kapcsolatosan Opóczy László, Fellegi Borbála és Drienyovszki János előadásait közli a kötet.

Évtizedek a kriminológiában. Szabó Dénes 80 éves. Szerk. Finszter Géza és Korinek László. Budapest, Magyar Kriminológiai Társaság, 2009. 125 oldal.

A kötet a világhírű kanadai magyar kriminológust köszönti, aki 1969-ben Montrealban megalapította és 1984-ig vezette a Nemzetközi Összehasonlító Kriminológiai Központot, s aki 1979 és 1984 között a Nemzetközi Kriminológiai Társaság elnöke is volt.

Szabó Dénes, bár 1948-ban – 19 évesen – politikai menekültként hagyta el az országot, a hatvanas évekről kezdve széles kapcsolatrendszerrel épített ki a szocialista Magyarországon, és folyamatosan segítette a kriminológia itthoni fejlődését. Gazdag tudományos munkásságának csak töredéke érhető el magyar nyelven. Ezek sorában legfontosabb az 1981-ben a Gondolat Kiadónál megjelent Kriminológia és kriminálpolitika című munka.

Az ünnepi kiadvány három tartalmi egységből épül fel. Az első részben Szabó András jogászprofesszor, nyugalmazott alkotmánybíró bensőséges kö-

szöntését olvashatjuk. A második rész a „Szabó Dénes magyarul” címet viseli. Az ebben található két interjúból Szabó Dénes életútja, szellemi portréja rajzolódik ki. Ezt követően „Az antropológiától az összehasonlító kriminológiáig” című tanulmányát olvashatjuk a kötetben. A harmadik rész a pályatársak – Finszter Géza, Gönczöl Katalin, Kerezsi Klára, Korinek László és Lévay Miklós – egy-egy írását közli.

Az igényes külsejű, fényképekkel illusztrált kiadvány méltó módon köszönti a 80 éves Szabó Dénest, ugyanakkor sok esetben újszerű, megfontolandó gondolatokat tartalmaz arról, mit is várunk a XXI. század kriminológiájától.

Írások Tauber István emlékére. Szerk. Németh Zsolt. Budapest, ELTE Állam- és Jogtudományi Kar – Magyar Kriminológiai Társaság – Rendőrtisztviszt Főiskola, 2009. 175 oldal. (Bibliotheca Iuridica. Az ELTE ÁJK tudományos kiadványai. Libri Amicorum 35.)

Tauber István 2009-ben lett volna 60 éves, ám hét évvel ezelőtt alkotóereje teljében elhunyt. Kriminológusként rendkívül sokrétű tudományos munkásságot fejtett ki, több mint 10 évig vizsgálta a cigányság bűnözésének problémáit, kandidátusi disszertációját is ebben a témában védte meg 1984-ben. Oktatói tevékenysége sem volt kevésbé szerteágazó. Már fiatal kora, az egyetem elvégzése óta az ELTE ÁJK oktatója volt, ahol 1996-ban a Kriminológiai Tanszék vezetőjévé nevezték ki. A jogi kar mellett 1975 óta oktatott kriminológiát a Rendőrtisztviszt Főiskolán, 1994 óta pedig a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen.

A kötet a szerkesztő, Németh Zsolt rövid tisztelgő írásával kezdődik, majd tizenkét szerző – Lévay Miklós, Gönczöl Katalin, Vavró István, Bíró András, Ladányi János, Krémer Ferenc, Kerezsi Klára, Finszter Géza, Csemáné Várad Erika, Sárkány István, Barabás Tünde és Windt Szandra – tanulmánya található a könyvben. (Ezekben a tanulmányokban számos utalás történik Tauber István szociális érzékenységére és komplex látásmódjára.)

Ezt követően válogatást olvashatunk Tauber István írásaiból, majd a kiadvány Tauber István publikációit sorolja fel. (A kötetben található jegyzék korántsem teljes, hiszen Tauber István több alkalommal is publikált a Börtönügyi Szemlében, s ezen cikkek egyike sem szerepel a listában.)

A több intézmény összefogásával és a Magyar Tudományos Akadémia támogatásával létrejött kiadvány egy nagyhatású tudós, egyetemi oktató, az egyik legtehetségesebb hazai kriminológus személyének, munkásságának állít emléket.

Lajtár István: A büntetés-végrehajtás garancia- és kontrollrendszere Magyarországon. Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. 2010. 211 oldal. 4 800 Ft.

A szerző célja annak feltárása volt, hogy a garanciarendszer részét képező büntetés-végrehajtási ügyészi törvényességi felügyelet és jogvédelem, a bv. bí-

rák működése, a társadalmi ellenőrzés, valamint az állampolgári jogok országgyűlési biztosa és a nemzetközi szervek ellenőrző tevékenysége kellő és hatékony garanciát jelent-e az emberi jogok biztosításához, a törvénysértések megszüntetéséhez és megelőzéséhez, a büntetés-végrehajtás hatálya alatt állók – különösen a fogvatartottak – magyarországi jogi helyzetének védelméhez.

A könyv tartalma hét fejezetre oszlik. A bevezetést követő kitekintő jellegű fejezet a nemzetközi elvárásokat és a külső kontroll gyakorlásának egyes európai modelljeit mutatja be. A következő gondolati egység a témakörrel kapcsolatos rövid történeti áttekintést tartalmaz. A negyedik, legterjedelmesebb fejezet a büntetés-végrehajtás garancia- és kontrollrendszerének hatályos szabályozását tekinti át az ügyészség, a bv. bíró, az ombudsman tevékenységén, illetve a társadalmi ellenőrzés és a nemzetközi kontroll szerepének érvényesülésén keresztül. Az ötödik anyagrész a garancia- és kontrollrendszer hatókörét, működésének jogalkalmazási kérdéseit tekinti át. Az utolsó két fejezetben a szerző kodifikációs javaslatait foglalja össze, majd a kötetet záró gondolatait fejt ki. A kötet az irodalomjegyzék és a nemzetközi jogforrások felsorolásával fejeződik be.

A kiadvány, amely a hazai büntetések végrehajtásának garancia- és kontrollrendszerét átfogó, elemző módon mutatja be, minden büntetés-végrehajtási szakember érdeklődésére számot tarthat.

Szociális statisztikai évkönyv, 2008. Szerk. Varga Anna. Budapest, Központi Statisztikai Hivatal, 2009. 172 oldal. 5 500 Ft.

A kiadvány részletes adatokat tartalmaz a 2008. évi népességszámról, gazdasági aktivitásról, családtámogatásról, gyermekjóléti ellátásról, gyermekvédelmi gondoskodásról, szociális támogatásokról, szociális alap- és nappali ellátásokról, elhelyezéssel egybekötött szociális ellátásokról, táppénzről, nyugdíjakról és nyugdíjszerű ellátásokról, a szociális és gyámügyi igazgatásról, valamint az igazságszolgáltatásról. (A hosszú felsorolásból jelen ismertető kizárólag az utolsó témára fókuszál.)

Az „Igazságszolgáltatás” című rész adatai szerint 2008-ban a bűnelkövetők száma 122 695 fő, az ismertté vált közbűnös bűncselekmények száma 408 407 volt. (Az elkövetők száma gyakorlatilag stagnált, a bűncselekményeké kismértékben csökkent 2007-hez képest). A jogerősen elítéltek száma összesen 84 457 főt tett ki (a jogerősen elítélt fiatalok száma 6 234 volt). A jogerősen elítélt felnőttek közül 24 697 főt ítéltek szabadságvesztésre, 34 697 főt pénzbüntetésre, 18 056 főt pedig egyéb büntetésre. A büntetés-végrehajtási intézetekben lévő elítéltek száma 2008. december 31-én 10 072 fő volt. Az elmúlt évek viszonylatában 2002-ben volt a legmagasabb az elítéltek száma (13 260 fő).

Ugyan a Szociális statisztikai évkönyvben közölt igazságszolgáltatási rész a Magyar statisztikai évkönyv vonatkozó fejezetének kivonatos változata (ezért nincsenek benne például adatok az előzetesen letartóztatottakról), mégis jó, hogy helyet kapott a kötetben.

Zentai István: Meggyőzéstechnika és kritikai gondolkodás a mindennapi gyakorlatban. Budapest, Medicina Könyvkiadó Rt., 2006. 267 oldal. 2600 Ft.

A szerző véleménye szerint Magyarország rendkívül rossz képet mutat az általános vitakultúra terén; a szakemberek, beleértve a vezetőket, kommunikációs felkészültsége meglehetősen alacsony. Zentai István e témában korábban már két könyvet publikált (A meggyőzés útjai. A mindennapi meggyőzés pszichológiája, 1998; A meggyőzés csapdái. Hibák és visszaélések a mindennapi meggyőzésben, 1999.), mostani munkája egyrészt korábbi műveinek tudásanyagára támaszkodik, másrészt új nézőpontokat, problémákat vet fel.

A kötet tartalma öt gondolati egységből áll. A Bevezetés a meggyőzéstechnika fogalmát és tanulhatóságának feltételeit tisztázza, valamint – mindezek előtt – egy érdekes helyzetgyakorlatot tartalmaz, mely alapján az olvasó tisztázhatja: szüksége van-e a könyvre, vagy sem. A meggyőzés kommunikációelmélete című rész bemutatja, hogyan lehet élni és visszaélni a kommunikációval, leírja a dialógus szabályait, a hétköznapi racionális vita sajátosságait, továbbá a közlemények értelmezésébe is beavatja az olvasót. Egy-egy rész foglalkozik a befolyásolás pszichológiájával, illetve az érvelés logikai oldalával. A Függelék című rész az érvelések alapvető logikai összefüggéseire hoz gyakorlati példákat.

Ez a könyv arra buzdít, hogy próbáljunk meg mindennapi életünkben a kontrollálatlan, automatikus és felületes társas viselkedés formáitól valamiféle kontrollált, kritikai elemző magatartás felé elmozdulni. A kiadvány – szakkönyv jellege ellenére – az olvasók rétegei számára ajánlható.

(Válogatás a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság Szakkönyvtára legújabb szerzeményeiből)